

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PRÁVA

Smlouva o dílo zaměřená na provedení a vady díla

The Contract for Work Focused on the Implementation and Defects
of the Work

Student: Petra Blahoutová

Vedoucí bakalářské práce: prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.

Ostrava 2011

Zadání bakalářské práce

Student: Petra Blahoutová
Studijní program: Ekonomika a management
Studijní obor: Ekonomika a právo v podnikání
Téma: Smlouva o dílo zaměřená na provedení a vady díla
The Contract for Work Focused on the Implementation and Defects
of the Work

1. Úvod
 2. Historický vývoj
 3. Obecná charakteristika smlouvy o dílo
 4. Provedení díla
 5. Předání a převzetí díla
 6. Vady díla
 7. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Přílohy

Odborná literatura:

BEJČEK, J., ELIÁŠ, K., RABAN, P. a kol. *Kurs obchodního práva. Obchodní závazky*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007, 585 s., ISBN 978-80-7179-781-4
MAREK, K., ŽVÁČKOVÁ, L., *Obchodní podmínky, obchodní zvyklosti a vykládací pravidla*. 1. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, 296 s., ISBN 978-80-7357-333-1
ŠTENGLOVÁ, I. *Smlouva o dílo*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, 234 s., ISBN 978-80-7400-311-0

Vedoucí bakalářské práce: prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.
Datum zadání: 20. listopadu 2010
Datum odevzdání: 11. května 2011

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci
vypracovala samostatně a uvedla jsem veškerou použitou literaturu
a další prameny.

Ostrava, dne 11. května 2011

.....

Petra Blahoutová

Obsah

1	Úvod	1
2	Historický vývoj smlouvy o dílo	3
2.1	Smlouva o dílo v období starověkého Říma	3
2.2	Smlouva o dílo v obecném zákoníku občanském	4
2.3	Smlouva o dílo v občanském zákoníku z r. 1950	7
2.4	Smlouva o dílo v Hospodářském zákoníku	8
2.5	Smlouva o dílo v Zákoníku mezinárodního obchodu	9
3	Obecná charakteristika smlouvy o dílo	10
3.1	Pojem smlouva o dílo	10
3.2	Podoba smlouvy o dílo	11
4	Provedení díla	13
4.1	Spolupůsobení objednatele	13
4.2	Opatření věcí k provedení díla	14
4.3	Osoby provádějící dílo	15
4.4	Cena díla	17
4.5	Změny ceny a lhůt	19
5	Předání a převzetí díla	20
5.1	Místo plnění	21
5.2	Způsob předání díla	21
5.3	Zaplacení díla	22
5.4	Zkoušky	23
5.5	Převod vlastnického práva	25
6	Vady díla	26
6.1	Druhy vad díla	27
6.1.1	Vady faktické	27
6.1.2	Vady právní	30
6.2	Odpovědnost za vady	31
6.2.1	Odpovědnost za vady ze zákona	31

6.2.2	Odpovědnost za vady ze záruky	32
6.2.3	Povinnost prohlédnout předmět díla a povinnost oznámit vady.....	33
6.2.4	Nároky z odpovědnosti za vady	34
7	Závěr	36
	Seznam použité literatury a pramenů.....	39
	Seznam použitých zkratk.....	41
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce.....	42

1 Úvod

Tato bakalářská práce pojednává o tématu „Smlouva o dílo zaměřená na provedení a vady díla“.

Smlouva o dílo je upravena v rámci dvou legislativních děl – je součástí občanského i obchodního zákoníku. Tato práce pojednává o smlouvě o dílo vztahující se k podnikatelským závazkovým vztahům, tzn. o takové smlouvě o dílo, jejíž subjekty vstupují do tohoto závazku a poskytují si plnění v rámci své podnikatelské činnosti. Středem zájmu této práce je tedy obchodněprávní úprava smlouvy o dílo. Řadu ustanovení občanského zákoníku lze však vztáhnout i na tento obchodněprávní závazek.

V první kapitole této práce se zabývám historickým vývojem od dob starověkého Říma až po současnost. Následující kapitolu věnuji teoretickému základu daného tématu. Nejprve je vysvětlen samotný pojem smlouvy o dílo a jeho zařazení v systému práva, resp. v systému obchodněprávních závazkových vztahů. Zároveň jsou uvedeny znaky, kterými se odlišuje od jiných smluv a je tak poukázáno na specifické znaky smlouvy o dílo.

Protože je úprava obchodních závazkových vztahů v českém právu pojata poměrně dispozitivně, je důležité, aby strany smlouvy o dílo, uzavřeli svoji dohodu pečlivě a přesně tak vymezily vzájemná práva a povinnosti. V další kapitole je tedy pojednáno o formální podobě smlouvy o dílo a o náležitostech smlouvy o dílo. Zároveň je pak uveden seznam doporučených ustanovení smlouvy o dílo, které by měly zajistit kvalitní dohodu o právech a povinnostech při plnění konkrétní smlouvy o dílo.

V dalších třech kapitolách je pak uveden rozbor nejdůležitějších institutů, které jsou spojeny se smlouvou o dílo.

V kapitole o provedení díla je kladen důraz především na subjekty, které předmět díla vytvářejí – čili postup zhotovitele při vytváření předmětu díla, možnost objednatele spolupůsobit při vytváření díla a poskytovat materiál a možnost účasti dalších osob při tvorbě díla. Je také uvedeno několik poznámek o ceně za dílo a její případné změně.

Samotné předání a převzetí díla je důležitým momentem v rámci tohoto závazku. Dochází při něm ke splnění účelu smlouvy tedy k poskytnutí plnění. Je však také důležité definovat parametry, za kterých ke splnění skutečně řádně dojde. V práci jsou taky vysvětleny důležité okolnosti předání díla – určení správného místa plnění, způsobu plnění, zaplacení za dílo a provedení zkoušek při převzetí díla.

Závěrečná nejdůležitější kapitola se věnuje vadám díla. Mluví o vadách díla obecně, o jejích druzích a o odpovědnosti za tyto vady.

Cílem této bakalářské práce bude zmapování právní úpravy smlouvy o dílo obsažené především v obchodním zákoníku s důrazem na provedení a vady díla. Praktickým cílem této bakalářské práce pak bude využití původních pramenů, tzn. zákonné úpravy smlouvy o dílo a soudních rozhodnutí vztahujících se k tomuto tématu.

2 Historický vývoj smlouvy o dílo

Obchodní zákoník člení smluvní typy do zvláštní části závazkového práva v Obchodním zákoníku (ObchZ). Nečiní to bezdůvodně, toto členění je totiž zejména výsledkem dlouhého historického vývoje

2.1 Smlouva o dílo v období starověkého Říma

Pojem smlouvy o dílo se projevuje v právu již v době starověkého Říma. Smlouvu o dílo řadili Římané pod pojem synallagmatu (smlouva dvoustranná rovná) Locatio-conductio, jehož předmětem bylo buď úplatné užívání cizí věci, nebo cizí pracovní síly, anebo provedení určitého díla. Podle moderního pohledu jurisprudence se jedná o různé tři druhy smluv, konkrétně o smlouvu námezdní, čili pracovní (locatio conductio operarum), smlouvu o nájmu věci (locatio-conductio rei) a smlouvu o dílo (locatio-conductio operis).¹

Smlouva o dílo (locatio-conductio operis) byla dvoustranná smlouva rovná, jejímž předmětem byl výsledek užití pracovní síly, tedy ne užívání této síly přímo. Zhotovitel – objednaný nemusel zpravidla pracovat sám, provedení díla mohl přenechat jiným, avšak za výsledek odpovídal pouze on, čili odpovídal za to, že si vybral pracovníky špatné nebo že nedostatečně řídil a kontroloval jejich práci (culpa in eligendo et inspiciendo). Bylo-li však provedení díla bez účasti objednaného nemyslitelné, musel samozřejmě objednaný pracovat sám, tedy přímo on osobně. (např. zpěvák pozvaný na zpěv při slavnosti).²

Ten, kdo zadal provedení díla, přinášel obvykle materiál, který se měl zpracovat. Bylo-li sjednáno, že může objednaný použít materiál jiný, jednalo se o tzv. locatio-conductio irregularis. Pokud však

¹ KINCL, J.; URFUS, V. a SKŘEJPEK, M.: *Římské právo*. Praha: C. H. Beck, 1995. s. 253.

² Tamtéž, str. 255.

objednaný (conductor) pracoval s materiálem vlastním, nejednalo se podle římského práva o smlouvu o dílo, ale o smlouvu trhovou. Objednaný musel provést dílo řádně a včas a objednatel (locator) byl povinen mu za to zaplatit sjednanou odměnu. Věci, které conductor přijal, musel opatrovat. Někteří živnostníci na základě zvláštního předpisu odpovídali dokonce i za náhodný zánik přinesených věcí, například valchář, krejčí nebo dopravce.³

Smlouva o dílo byla v římském právu charakterizována tím, že má za výsledek na samotnou práci, nýbrž výsledek práce (opus). Z hlediska římského práva byla smlouva o dílo od smlouvy kupní vzdálená a byla těsněji spjata se smlouvou námezdní a smlouvou o nájmu věci. Důvod tohoto podřazení spočíval v tom, že smlouvou i nájmu věci se přenechává nájemci k užívání věc, zatímco smlouvou o dílo se objednateli přenechává k užívání lidská pracovní síla.⁴ Základní znaky smlouvy o dílo, například její úplatnost, využití výsledku práce zhotovitele, rozlišení mezi případy, kdy se předmět díla vytváří z materiálu objednatele a tak podobně, se používají a přetrvávají i v dnešní době.⁵

2.2 Smlouva o dílo v obecném zákoníku občanském

Zákoník 946/1811 Sb. z. s., obecný zákoník občanský ve znění účinném k 1. 1. 1925 upravoval smlouvu o dílo v hlavě 26 společně se smlouvou služební. Hlava 26 původně upravovala smlouvu námezdní, avšak ta byla nahrazenou smlouvou o dílo a smlouvou nakladatelskou (ta byla vypuštěna zákonem č. 106/1923 Sb. z. a n.). Konkrétní úprava se nacházela v § 1151, kde byla definice smlouvy o dílo následující:

³ Tamtéž.

⁴ PELIKÁNOVÁ, L.: *Komentář k obchodnímu zákoníku*, 4. díl. Praha: Linde, 1997. Str. 500.

⁵ ŠTENGLOVÁ, I.: *Smlouva o dílo*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 2. ISBN 978-80-7400-311-0.

„smlouva, kterou někdo převzal povinnost zhotovit dílo za odměnu“ (v původním znění: „Zaváže-li se někdo po jistou dobu konati služby pro jiného, vzniká služební smlouva, převezme-li někdo závazek zhotoviti dílo za plat, smlouva o dílo.“).⁶

Dalším ustanovení v obecném zákoníku občanském, které se věnovalo smlouvě o dílo a zároveň smlouvě služební, bylo už jen následující ustanovení v § 1152: „Není-li ve smlouvě stanoven plat ani umluvena bezplatnost, přiměřený plat platí za vymíněný.“ Smlouvu o dílo považovala nauka za smlouvu pracovní a dovodila, že jejím předmětem mohou být pouze činnosti, které jsou reprodukcí pracovního procesu⁷. Současně ale stanovila, že předmětem obou smluv mohou být nejrůznější činnosti, jak tzv. činnost faktická, tak i právní, činnost vyšší i nižší, činnosti fyzické i psychické⁸.

Samostatně smlouvu o dílo upravoval obecný zákoník občanský dále v § 1165 až § 1171. Podle těchto ustanovení byl podnikatel povinen provést dílo osobně nebo je dát provést za osobní zodpovědnosti. K tomu nauka dovodila, že záleží na smlouvě, zda je podnikatel povinen provést dílo sám, nebo zda může užít pomocníků nebo svěřit jinému. Ovšem je zde třeba hledět nejen k tomu, co bylo výslovně sjednáno, nýbrž i k tomu, co vychází najevo z okolností jako ujednané mlčky. Není-li ujednáno jinak ani výslovně, ani mlčky, má podnikatel na vůli dílo provést sám nebo jej dát provést pod osobní odpovědností podle § 1165, čímž mělo být také vysloveno, že podnikatel, který užívá pomocníků nebo svěří vyvedení díla substitutovi, odpovídá za tyto osoby tak, jako by dílo provedl sám⁹.

Podobně jako dnešní obchodní zákoník i obecný zákoník občanský obsahoval úpravu odstraňující pochybnosti, které vznikaly v případech, kdy se ten, kdo se zavázal zhotovit nějakou věc, zavázal zároveň dodat

⁶ Tamtéž. Str. 4.

⁷ Tamtéž. Str. 5.

⁸ KRČMÁŘ, J.: *Právo občanské. 3. díl. Právo obligační*. Praha: Všehrad, 1929. Str. 232.

⁹ Tamtéž. Str. 242.

i materiál, látku, ze které měla být věc zhotovena¹⁰. Proto § 1166 stanovil: „Má-li ten, kdo převzal zhotovení nějaké věci, dodati k tomu látku, budiž smlouva v pochybnostech pokládána za trhovou smlouvu, dodá-li látku objednatel, budiž v pochybnostech pokládána za smlouvu o dílo.“ Dále v § 1169 obecný zák. občanský rozkazuje, že podnikatel je povinen odevzdanou látku „bedlivě opatrovati“¹¹.

Podle §§ 1168 a 1168a obecného zák. občanského náležel podnikateli smluvený plat přesto, že dílo nebylo provedeno, byl-li ochoten plnit, a zabránily mu v tom okolnosti na straně objednatele, musel si však započítat to, co ušetřil tím, že práce nebyla provedena, nebo co nabyl jiným zaměstnáním nebo nabýt úmyslně zameškal. Pokud byl pro toto krácen, náležela mu přiměřená náhrada. Odměna byla podle § 1170 obecného zák. občanského zpravidla poskytována po skončení díla. Konalo-li se však dílo po částech nebo byly-li s tím spojeny náklady, které na sebe podnikatel nevzal, a tedy nebyly započteny v odměně, byl oprávněn žádat o poměrnou část odměny a náhradu učiněných výloh dříve¹².

Smlouva o dílo zanikala, kromě obecných důvodů zániku, též podle § 1171 obecného zák. občanského. Podle tohoto ustanovení se smlouva o dílo, která se týkala prací, při nichž záleželo na zvláštních osobních vlastnostech podnikatele, rušila jeho smrtí a jeho dědicové mohli požadovat cenu pouze za připravenou upotřebitelnou hmotu a část odměny, přiměřenou hodnotě vykonané práce. V ostatních případech platilo, obdobně jako v dnešní právní úpravě, že zemřel-li objednatel, byli dědicové smlouvou vázáni¹³.

¹⁰ ŠTENGLOVÁ, I.: *Smlouva o dílo*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. s 5. ISBN 978-80-7400-311-0.

¹¹ KRČMÁŘ, J.: *Právo občanské. 3. díl. Právo obligační*. Všeherd : Praha, 1929. Str.242.

¹² ŠTENGLOVÁ, I.: *Smlouva o dílo*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 6. ISBN 978-80-7400-311-0.

¹³ Tamtéž. Str. 7.

2.3 Smlouva o dílo v občanském zákoníku z r. 1950

Občanský zákoník z roku 1950 (č. 141/1950 Sb.) nesystematicky zařadil smlouvu o dílo za jednatelství bez příkazu. Pojmovým znakem bylo to, že se jedná o činnost na vlastní nebezpečí zhotovitele. Nebylo tedy rozhodné, zda věc potřebná k provedení díla byla dodána objednatelem či zhotovitelem díla. Zdůrazňoval se především moment práce, oproti tomu, kdo dodal materiál, který se zpracovával (jako bylo zvykem dříve).

Nebylo zde žádné vykládací pravidlo o hranicích mezi smlouvou kupní a smlouvou o dílo. Pojmovým znakem smlouvy o dílo bylo jeho provedení za odměnu, nekladla se však podmínka, že by výše odměny musela být předem smluvena. Tato kritéria však byla brzy potlačena s ohledem na čl. 6 Jednotného haagského zákona z roku 1964 a Úmluvu OSN o mezinárodní koupi zboží z roku 1980. Tyto mezinárodní úpravy totiž zdůrazňovaly kritérium rozlišení smlouvy o dílo a kupní smlouvy v dodávce materiálu, čili v tom, kdo dodal podstatnou část věcí nutných k výrobě či zhotovení díla¹⁴.

Ten, komu bylo dílo zadáno, musel dílo provést osobně, jen pokud to vyplývalo ze smlouvy nebo z povahy díla. Pojem „zhotovitel“ občanský zákoník z r. 1950 nepoužíval. Pro případ, že odměnu neurčil ani právní předpis, ani smlouva, stanovil občanský zákoník povinnost poskytnout odměnu přiměřenou. Splatnost odměny závisela na dohodě stran, pokud se nedohodly, platila se až po skončení díla¹⁵.

¹⁴ NOVÁČKOVÁ, Petra. *Smlouva o dílo*. Brno, 2004. 113 s. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Str.8.

¹⁵ ŠTENGLOVÁ, I.: *Smlouva o dílo*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 8. ISBN 978-80-7400-311-0.

2.4 Smlouva o dílo v Hospodářském zákoníku

Hospodářský zákoník (HZ) upravoval řadu speciálních smluvních typů, které měly charakter smlouvy o dílo, ale nebyly jako smlouva o dílo označeny a jejich úprava se vztahovala vždy na určitý druh činnosti. Upravoval právní vztahy mezi socialistickými organizacemi při hospodářské činnosti, konstruoval smluvní typy na sjednocujícím principu tzv. dodávky, přičemž předmětem dodávky mohly být věci i práce¹⁶.

Řadu smluvních typů, které svou úpravou patřily pod smlouvu o dílo (v pojetí dnešního obč. zákoníku a obch. zákoníku) řadil Hospodářský zákoník do části osmé zvané původně „Hospodářské závazky v investiční výstavbě a při dodávkách vývozních investičních celků“, později „Hospodářské závazky v investiční výstavbě a při dovozu a vývozu investičních celků, prací a výkonů“. Smlouvy v investiční stavbě se dělily na smlouvy k přípravě investiční výstavby a smlouvy k provedení investiční výstavby. Pro smlouvy byla charakteristická kogentní úprava i značná podrobnost úpravy, rozšířená ještě v prováděcích předpisech. Současné úpravě se smlouvy příliš nepodobaly, upravovaly totiž zejména národní hospodářství¹⁷.

V Hospodářském zákoníku se ovšem přes vše výše uvedené objevilo drobné ustanovení: § 356, které obsahovalo pouhé dvě věty, které však přesto zahrnovalo všechny ostatní, až na malé výjimky, neplánované dodávky díla. Ani v tomto případě však HZ pojmu „smlouva o dílo“ nepoužil, nýbrž tyto smlouvy nazval jako „Smlouvy o provedení oprav a smlouvy o jiných pracích a výkonech“. „A právě toto drobné ustanovení HZ svým volným pojetím vzniku smlouvy, s možností

¹⁶ PELIKÁNOVÁ, L.: *Komentář k obchodnímu zákoníku*. 4. díl, Praha: C. H. Beck, 1997. Str. 507.

¹⁷ ŠTENGLOVÁ, I.: *Smlouva o dílo*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 13-14.

navazovat smluvní vztahy podle vlastního uvážení kontrahentů, bylo vlastně jakýmsi předobrazem dnešní smlouvy o dílo, ale nejen jí¹⁸.

2.5 Smlouva o dílo v Zákoníku mezinárodního obchodu

Součástí našeho legislativního vývoje byl po určitou dobu Zákoník mezinárodního obchodu č. 101/1963 Sb., který v našem právním řádu zachoval základ klasického obligačního práva, i když jeho praktický význam nebyl příliš velký¹⁹.

Podle tohoto zákoníku se smlouvou o dílo zavazoval ten, komu bylo dílo zadáno (zhotovitel díla), k jeho provedení a objednatel k zaplacení sjednané odměny (viz § 475 Zákoníku mezinárodního obchodu). Zhotovitel prováděl dílo na svůj náklad a na své nebezpečí, obstarával také prostředky potřebné k jeho provedení. Při tvorbě díla postupoval samostatně, nebyl co do způsobu výkonu díla vázán příkazy objednatele, pouze pokud se k takovému plnění výslovně zavázal.

Zhotovitel nebyl povinen provést dílo osobně, jestliže ze smlouvy nebo z povahy díla nevyplývalo něco jiného. V případech, kdy nebyla stanovena výše odměny smlouvou, měl zhotovitel nárok na odměnu přiměřenou. Nárok zhotoviteli vznikl odevzdáním celého díla. Znemožnil-li objednatel provedení díla tím, že porušil povinnost ze smlouvy, náležela i přesto zhotoviteli sjednaná odměna. Od té se však odečetlo to, co zhotovitel ušetřil neprovedením díla²⁰.

¹⁸ NOVÁČKOVÁ, Petra. *Smlouva o dílo*. Brno, 2004. 113 s. Diplomová práce. Masarykova univerzita. s. 9.

¹⁹ PELIKÁNOVÁ, L.: *Komentář k obchodnímu zákoníku*. 4. díl, Praha: C. H. Beck, 1997. s. 508.

²⁰ ŠTENGLOVÁ, I.: *Smlouva o dílo*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 15-16.

3 Obecná charakteristika smlouvy o dílo

3.1 Pojem smlouva o dílo

Smlouva o dílo je jedním ze závazkových právních vztahů. Tj. takových právních vztahů, ze kterého věřiteli vzniká právo od dlužníka a dlužníkovi vzniká povinnost splnit závazek. Právo věřitele požadovat plnění se nazývá pohledávka. Povinnost dlužníka splnit závazek se nazývá dluh.²¹

Obchodní zákoník definuje smlouvu o dílo jako závazek zhotovitele k provedení určitého díla a závazek objednatele zaplatit za jeho provedení.

Dílem se pak podle obchodního zákoníku rozumí zhotovení určité věci, pokud nespadá pod kupní smlouvu, montáž určité věci, její údržba, provedení dohodnuté úpravy určité věci nebo hmotně zachycený výsledek jiné činnosti.²²

Tím se tedy smlouva o dílo odlišuje od smlouvy kupní – tedy předmětem závazku. Předmětem kupní smlouvy jsou věci zhotovené zpravidla před uzavřením smlouvy. Na vymezení předmětu smlouvy o dílo se objednatel podílí svými požadavky a dílo v době uzavření smlouvy neexistuje.

Od smlouvy pracovní se smlouva o dílo odlišuje nezávislostí zhotovitele, jelikož ten nevykonává pro objednatele závislou práci, ale pracuje na své nebezpečí a není plně podřízen konkrétním pokynům zaměstnavatele.²³

²¹ NESNÍDAL, J., et al. *Lexikon obchodního práva*. 1.vyd. Ostrava:Sagit, 1997, s. 195. ISBN 80-7208-003-2.

²² § 536 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

²³ FIALA, J., et al. *Občanské právo*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2006, s. 203. ISBN 80-7357-212-5.

3.2 Podoba smlouvy o dílo

Písemná forma není pro smlouvu o dílo povinná a celá úprava smlouvy o dílo má v rámci obchodního zákoníku obecně dispozitivní povahu.²⁴ Možnost ústního uzavření smlouvy o dílo potvrdil také Nejvyšší soud České republiky ve svém rozhodnutí z 28. 8. 2001. V tomto usnesení dovodil, že z právní úpravy smlouvy o dílo v obchodním zákoníku nevyplývá povinnost uzavřít tuto smlouvu písemně. Písemná forma smlouvy by proto byla nezbytná pouze za podmínek ustanovení § 272 odst. 1 ObchZ, tj. jestliže alespoň jedna ze stran projeví při uzavření smlouvy vůli, aby byla smlouva uzavřena písemně a zčásti (v rozsahu ujednání o tom, že listiny připojené ke smlouvě jsou její přílohou či součástí) ústně, přičemž rozhodující pro hodnocení jejich ujednání je, k čemu směřovala jejich vůle při uzavírání smlouvy. Tedy skutečnost, že strany ve smlouvě o dílo výslovně neprohlásí, že její součástí je i konkrétní listina, v níž je například vymezen předmět díla, k závěru o neplatnosti smlouvy o dílo nevede.²⁵

Praxe i akademická veřejnost však poukazuje na problémy, které přináší toto rozhodnutí. Zdůrazňují především problematiku prokazování ústní dohody v rámci komplikovaných závazkových vztahů. Ukazuje se tak, že, přestože je zákonná úprava smlouvy o dílo v obchodním zákoníku pojata spíše neformálně a umožňuje ji uzavřít ústně, lze důrazně doporučit písemnou formu smlouvy. Zároveň se ukazuje jako nezbytné, uzavřít smlouvu o dílo komplexně, tzn. vymezit práva a povinnosti obou stran nejlépe vyčerpávajícím způsobem a určit, které další dokumenty jsou se smlouvou o dílo spojeny. Tímto postupem se lze vyhnout řadě případných nejasností a sporů.

Mezi podstatné části smlouvy o dílo patří označení stran, určení předmětu díla, které má být provedeno, a zaplacení ceny za toto

²⁴ NESNÍDAL, J., et al. *Lexikon obchodního práva*. 1.vyd. Ostrava: Sagit, 1997, s. 352. ISBN 80-7208-003-2.

²⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 2001, sp. Zn. 29 Odo 14/2001.

provedení.²⁶ V knize *Projekty a zakázky ve výstavbě* vyjmenovává Milík Tichý články, které by smlouva o dílo měla obsahovat. Těmito jsou název smlouvy, identifikace smluvních stran, předmět díla, výsledek díla, dokumentace zakázky, základní závazky, cena, lhůta, všeobecná práva a povinnosti stran, změna díla, součinnost, vlastnictví a nebezpečí škody, podmínky plnění, záruka za jakost a záruční doba, platby a úrok z prodlení, smluvní pokuty a náhrada škody, sanatorní ustanovení²⁷, rizika a pojištění, řešení sporů, ukončení a odstoupení, nástupnictví a postoupení, doručování, předkládání a postupování dokumentů, podpisy, datum. Je vhodné připojit definice pojmů a ujednání o účelu smlouvy.²⁸

Co se týče doby sjednání smlouvy o dílo vzhledem k tomu, v jaké fázi se provádění díla nachází, Nejvyšší soud konstatoval, že platnosti smlouvy o dílo se to, že byla uzavřena v době, kdy již byly některé stavební práce provedeny, nedotýká, neboť tomu nic nebrání, i když takovýto postup není obvyklý.²⁹ Z uvedeného lze také dovodit, že je možné uzavřít nejprve smlouvu ústně a pokud se strany v průběhu prací dohodnou, že chtějí sepsat písemnou smlouvu, je to možné.

²⁶ NESNÍDAL, J., et al. *Lexikon obchodního práva*. 1.vyd. Ostrava: Sagit, 1997, s. 352. ISBN 80-7208-003-2.

²⁷ Ochranné ustanovení proti chybám v textu smlouvy.

²⁸ TICHÝ, M. *Projekty a zakázky ve výstavbě*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 134-136. ISBN 978-80-7400-009-6.

²⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2001, sp. zn. 29 Cdo 2173/99.

4 Provedení díla

Pokud není ve smlouvě uvedeno jinak, obecně platí, že zhotovitel je povinen provést dílo na svůj náklad a na své nebezpečí³⁰ ve sjednané době. Zároveň platí, že zhotovitel postupuje při provádění díla samostatně a není, co se týče způsobu provedení díla, vázán pokyny objednatele.³¹ Tato úprava vychází z úvahy, že má-li zhotovitel provádět dílo na své nebezpečí, musí mít možnost svobodně se rozhodnout o postupech, které při provádění díla použije, a osobách spolupracujících s ním při provádění díla. Nesmí však bez souhlasu objednatele změnit např. dispoziční řešení stavby v rozporu s projektem atd.³²

4.1 Spolupůsobení objednatele

Vzhledem k tomu, že úprava smlouvy o dílo v obchodním zákoníku má dispozitivní charakter, je možné, aby si strany domluvily, že se zhotovitel bude řídit pokyny objednatele. Pokud však zhotovitel udělí nevhodné pokyny, nese také nebezpečí a odpovědnost on, tak jak to stanoví § 551 odst. 1 ObchZ.³³

Objednatel je oprávněn kontrolovat průběh zhotovení díla. Domnívá-li se, že zhotovitel provádí dílo v rozporu se svými povinnostmi, je objednatel oprávněn požadovat odstranění vad

³⁰ Např. náklady provedení díla budou vyšší, než zhotovitel předvídal nebo že nezvolí správný způsob provádění díla.

³¹ § 537 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

³² ŠTENGLOVÁ, I. Smlouva o dílo. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 67. ISBN 978-80-7400-311-0.

³³ Tamtéž.

vzniklých nesprávným prováděním a také požadovat, aby bylo dílo nadále prováděno řádným způsobem.³⁴

4.2 Opatření věcí k provedení díla

Zhotovitel je povinen si věci potřebné k provedení díla opatřit sám. Objednatel je povinen opatřit pouze ty věci, k jejichž opatření se ve smlouvě zavázal.³⁵ Věcmi, které byly předány k provedení díla objednatelem, nejsou myšleny jen věci, ze kterých bude dílo vyrobeno, ale i jiné věci předané objednatelem, které slouží k provádění díla, jako například měřicí stroje apod.³⁶

Pokud tyto věci objednatel ve stanoveném čase, a ani v další poskytnuté lhůtě, neposkytne, může si tyto věci zhotovitel opatřit sám na náklady zhotovitele. Objednatel zůstává vlastníkem věcí, které poskytnul k provedení díla do doby, kdy zaniknou zpracováním, tzn., když se stanou součástí díla.³⁷

Zhotovitel je povinen upozornit objednatele na nevhodnost nebo špatné vlastnosti díla, které od něj převzal k provedení díla, nebo ho upozornit na nevhodnost pokynů, které mu objednatel dává.³⁸ Pokud zhotovitel oznámí tuto skutečnost objednateli, neodpovídá za nemožnost dokončení díla nebo za vady dokončeného díla způsobené těmito nevhodnými věcmi nebo pokyny, pokud na jejich použití objednatel trval. Pokud zhotovitel i při vynaložení odborné péče nemohl

³⁴ PRAŽÁK, Z. Smlouva o dílo podle obchodního zákoníku. 3. přepracované vydání. Praha: Leges, 2010, s. 67. ISBN 978-80-87212-61-5.

³⁵ NESNÍDAL, J., et al. *Lexikon obecního práva*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 1997, s. 283-284. ISBN 80-7208-003-2.

³⁶ ŠTENGLOVÁ, I. *Smlouva o dílo*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 67-68. ISBN 978-80-7400-311-0.

³⁷ § 536 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

³⁸ ŠTENGLOVÁ, I. *Smlouva o dílo*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 67-68. ISBN 978-80-7400-311-0.

nevhodnost těchto věcí zjistit, nenese odpovědnost za vady díla způsobené těmito věcmi.³⁹

Pokud zhotoviteli povaha nevhodných věcí nebo pokynů znemožňuje další provádění, musí zhotovování díla přerušit. Pokud je možné pokračovat částečně, je nutné dílo provádět nadále a přerušit část jeho provádění v nezbytném rozsahu (například nelze pokračovat v určitých činnostech, ale u jiných je to možné). Přerušeni provádění díla trvá, dokud objednatel nenahradí nevhodné věci nebo nezmění nevhodné pokyny. Zhotovitel může pokračovat v provádění díla, pokud mu objednatel sdělí⁴⁰, že trvá na dokončení díla s použitím předaných věcí. V takovém případě má zhotovitel povinnost pokračovat v provádění díla s výjimkou případu, kdy by tímto jednáním porušoval zákonem stanovenou povinnost (např. bezpečnostní předpisy apod.). V této situaci nemůže objednatel zhotovitele za přerušeni díla nijak sankcionovat.

Pokud dochází k přerušeni díla, dochází k prodloužení sjednané doby plnění. Nejedná se však o změnu smlouvy, protože tato skutečnost vyplývá přímo ze zákona a není tedy nutné uzavírat o tomto prodloužení dohodu.⁴¹

4.3 Osoby provádějící dílo

Zhotovitel může, pokud ve smlouvě není uvedeno jinak, pověřit provedením díla jinou osobu. Jinou osobou se rozumí nikoliv zaměstnanec zhotovitele, ale jiný podnikatel. Tím je umožněno, aby dílo zčásti nebo zcela vytvořil poddodavatel. Smlouvy o dílo sjednané na „osobní“ vytvoření díla jsou spíše výjimečné a uplatňují se především

³⁹ §§ 551 a 561 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁰ Je nutná písemná forma.

⁴¹ ŠTENGLOVÁ, I. *Smlouva o dílo*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 68-69. ISBN 978-80-7400-311-0.

v těch případech, kdy pro provedení díla jsou důležité osobní schopnosti zhotovitele. Pokud dílo provádí jiná osoba, nese přesto odpovědnost zhotovitel, jako by dílo prováděl sám.⁴²

Porušení povinností subdodavatele lze vztáhnout také na ujednání o smluvní pokutě, které bylo uzavřeno mezi zhotovitelem a objednatelem. To lze dovodit z rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 14. 11. 2001, kde je řečeno, že jestliže účastníci smlouvy o dílo uzavřené podle obchodního zákoníku sjednali smluvní pokutu za zaviněné porušení povinnosti, lze zhotoviteli přičítat i zaviněné porušení povinnosti tím, koho pověřil provedením díla (subdodavatelem), nebylo-li dohodnuto jinak.⁴³

V roce 2008 však Nejvyšší soud toto své rozhodnutí upřesnil. Uvedl, že škoda spočívající v zaplacení smluvní pokuty zhotovitelem, není ve vztahu k jeho subdodavateli ve smyslu ustanovení § 379 ObchZ předvídatelná, pokud byla tato smluvní pokuta sjednána až po uzavření subdodavatelské smlouvy, přičemž subdodavateli byla při uzavírání smlouvy předána smlouva mezi zhotovitelem a objednatelem neobsahující ujednání o smluvní pokutě.⁴⁴

V dalším rozsudku týkajícího se působení jiných osob na provádění díla Nejvyšší soud uvedl, že skutečnost, že objednatel zhotoviteli sdělí, že jeho přítomnost na stavbě je nežádoucí a že nechal dílo dokončit třetí osobou, neměla za následek splnění závazku zhotovitele, nýbrž v důsledku této skutečnosti závazek zanikl pro dodatečnou nemožnost plnění (§ 352 a násl. ObchZ ve spojení s § 575 OZ). Povinnost zhotovitele provést dílo řádně tedy zanikla v okamžiku, kdy bylo dílo dokončeno třetí osobou, a to pro nemožnost plnění.⁴⁵

⁴² NESNÍDAL, J., et al. *Lexikon obchodního práva*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 1997, s. 283-284. ISBN 80-7208-003-2.

⁴³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 11. 2001, sp. zn. 29 Odo 50/2001.

⁴⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2008, sp. zn. 32 CDO 2843/2008.

⁴⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 10. 2009, sp. zn. 23 Cdo 4092/2007.

4.4 Cena díla

Obchodní zákoník stanoví, že cena za dílo musí být ve smlouvě dohodnuta nebo v ní musí alespoň stanoven způsob jejího určení. To neplatí v případě, že z jednání o uzavření smlouvy o dílo vyplývá vůle stran uzavřít smlouvu bez určení ceny.⁴⁶ Pokud však cena není určena a smlouva je platná, musí objednatel zaplatit za provedení díla cenu, která se obvykle platí za srovnatelné dílo. Obvyklost takové ceny se určuje k okamžiku uzavření smlouvy.⁴⁷

Pro určování ceny v takovém případě postačí pouze srovnatelný předmět díla, tj. se stejnými nebo podobnými vlastnostmi. Při posuzování obdobných obchodních podmínek budou pak především rozhodující platební podmínky ve smlouvě o dílo, doba plnění a složitost, resp. Obtížnost provádění díla. Takovou cenu zpravidla v praxi určí znalec svým posudkem.⁴⁸

Cena je stanovena buď jako cena výsledná - celková, nebo podle rozpočtu, kdy jsou dohodnuty ceny za jednotlivé dílčí úseky provedení díla. Určování ceny podle rozpočtu je vhodné u smluv o dílo, kdy provedení díla je rozloženo do delšího časového období, zejména v případě velkých investičních celků.⁴⁹

Rozpočet může být dohodnut ve dvou variantách. První možností je rozpočet, u něhož ze smlouvy vyplývá, že se nezaručuje jeho úplnost. V takovém případě se zhotovitel může domáhat přiměřeného zvýšení ceny, vznikne-li při provádění díla potřeba činností, které do rozpočtu nebyly zahrnuty, pokud tyto činnosti nebyly předvídatelné v době

⁴⁶ § 536 odst. 33 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁷ § 546 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁸ *Sagit: nakladatelství ekonomické a právní literatury* [online]. 2011 [cit. 2011-04-20]. Sagit.cz. Dostupné z WWW:

<http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=152&typ=r&refresh=yes&levelid=OB_013.HTM>.

⁴⁹ FIALA, J., et al. Občanské právo. 1. vyd. Praha: ASPI, 2006, s. 203. ISBN 80-7357-212-5.

uzavření smlouvy.⁵⁰ V takovém případě se musí jednat o objektivní nepředvídatelnost a obvykle většího rozsahu. Při jejím posuzování je třeba vycházet z odborných znalostí, popřípadě také z obchodních zvyklostí.⁵¹

Druhou variantou rozpočtu je rozpočet, který se podle smlouvy považuje za nezávazný. V takovém případě se může zhotovitel domáhat, aby byla cena zvýšena o částku, o kterou musel nevyhnutelně zvýšit náklady nad náklady zahrnuté do rozpočtu.⁵² Změny v nákladech obvykle souvisejí se změnou původně předpokládané ceny věcí potřebných k provedení díla (suroviny, energie apod.). Z toho pak vyplývá, že tato změna nemá vliv na složku zisku v cenách.⁵³

Obě varianty rozpočtu je možné v rámci jedné smlouvy o dílo kombinovat. Pokud objednatel nesouhlasí se zvýšením ceny, rozhodne o ceně soud. Návrh na zahájení řízení soudu podává zhotovitel.⁵⁴

Případ, který byl u soudu předložen v roce 2002, týkající se sporu o to, co vše lze zahrnout do ceny, byl Nejvyšším soudem vyřešen tak, že konstatoval, že součástí ceny je mimo jiné i daň z přidané hodnoty a clo (§ 2 odst. 1, 2 věta zák. č. 526/1990 Sb.), pokud z dohody stran nevyplývá něco jiného. Dohodnutou cenu díla nelze proto poté, není-li stranami stanoveno něco jiného, zvyšovat o daň z přidané hodnoty.⁵⁵

⁵⁰ § 547 odst. 2 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁵¹ *Sagit: nakladatelství ekonomické a právní literatury* [online]. 2011 [cit. 2011-04-20]. Sagit.cz. Dostupné z WWW: <http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=152&typ=r&refresh=yes&levelid=OB_013.HTM>.

⁵² § 541 odst. 3 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁵³ *Sagit: nakladatelství ekonomické a právní literatury* [online]. 2011 [cit. 2011-04-20]. Sagit.cz. Dostupné z WWW: <http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=152&typ=r&refresh=yes&levelid=OB_013.HTM>.

⁵⁴ § 547 odst. 4 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 4. 2003, sp. zn. 32 Odo 835/2002.

4.5 Změny ceny a lhůt

Z řady příčin může dojít k situaci, kdy je nutné upravit cenu nebo lhůty stanovené ve smlouvě o dílo. Takovou změnu je třeba dojednat smluvně. Přestože i zde může jít o smlouvu ústní, je opět vhodné písemné uzavření změny smlouvy. Změna lhůt je často spojena se změnou konečné ceny.

V případě, kdy po uzavření smlouvy účastníci smlouvy o dílo uzavřeli dohodu o změně smlouvy týkající se omezení rozsahu díla nebo naopak jeho rozšíření a opomněli sjednat také související změnu ceny, je objednatel povinen zaplatit cenu přiměřeně sníženou nebo přiměřeně zvýšenou.⁵⁶

⁵⁶ *Sagit: nakladatelství ekonomické a právní literatury* [online]. 2011 [cit. 2011-04-20]. Sagit.cz. Dostupné z WWW: <http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=152&typ=r&refresh=yes&levelid=OB_013.HTM>.

5 Předání a převzetí díla

Podle § 554 ObchZ zhotovitel splní svou povinnost provést dílo jeho řádným ukončením a předáním předmětu díla objednateli v dohodnutém místě.⁵⁷ Jak je zřejmé z judikatury, nelze tyto dvě základní podmínky – ukončení díla a předání předmětu díla oddělovat. Nejvyšší soud k tomu uvádí: Na rozdíl od provedení díla, které zahrnuje řádné ukončení a předání předmětu díla objednateli v místě stanoveném podle § 554 obchodního zákoníku, pouhé předání předmětu díla nezahrnuje jeho řádné ukončení, tzn., že ke vzniku nároku na zaplacení ceny ve vazbě na předání díla je podstatné, kdy bylo dílo řádně a bez vad ukončeno.⁵⁸

Zároveň je objednatel povinen provedené dílo převzít.⁵⁹ V souvislosti s § 554 odst. 1 ObchZ musí však jít o řádně ukončené dílo předané objednateli zhotovitelem v příslušném místě. Jinak se dostává objednatel do prodlení věřitele podle § 370 a násl.⁶⁰

Předáním zhotovené věci nabývá objednatel vlastnické právo k této věci, pokud jej neměl už před předáním, a také na něj přechází nebezpečí škody na zhotovené věci.

Požádá-li o to jakákoliv strana, sepíše se o předání předmětu díla zápis. Takový zápis podepíší obě strany závazku.⁶¹

⁵⁷ § 554 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 5. 2006, sp. zn. 32 ODO 576/2005.

⁵⁹ § 537 odst. 2 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁰ *Sagit : nakladatelství ekonomické a právní literatury* [online]. 2011 [cit. 2011-04-20]. Sagit.cz. Dostupné z WWW:

<http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=152&typ=r&refresh=yes&levelid=OB_243.HTM>.

⁶¹ § 554 odst. 5-6 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

5.1 Místo plnění

Jak již bylo uvedeno, zhotovitel musí dílo předat na dohodnutém místě, jinak v místě, které stanoví ObchZ. Pokud není místo dohodnuto a smlouva zahrnuje povinnost zhotovitele odeslat předmět díla, uskutečňuje se předání předmětu díla jeho předáním prvním dopravci, který má uskutečnit přepravu do místa určení.⁶²

Jestliže smlouva nestanoví místo předání a ani povinnost zhotovitele odeslat předmět díla, uskutečňuje se předání v místě, v němž se podle smlouvy mělo dílo provádět. Není-li toto místo smluvně domluveno, dojde k předání v místě, o němž objednatel věděl nebo musel vědět době uzavření smlouvy, že v něm bude zhotovitel dílo provádět.⁶³

Pokud se jedná o situaci, kterou není možné řešit na základě výše uvedených možností, uskutečňuje se předání díla v místě, kde má zhotovitel sídlo nebo místo podnikání, popřípadě bydliště nebo organizační složku, jestliže její místo včas objednateli oznámí.⁶⁴

5.2 Způsob předání díla

Pokud jde o způsob předání díla, obecně lze říci, že není-li způsob předání díla dohodnut jinak, znamená předání umožnit objednateli s předmětem dokončeného díla v místě předání nakládat.⁶⁵

Podle uzavřené smlouvy má být řádné provedení díla velmi často prokázáno provedením dohodnutých zkoušek. V takovém případě se

⁶² § 554 odst. 1-2 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁶³ PRAŽÁK, Z., *Smlouva o dílo podle obchodního zákoníku*. 3. přepracované vydání. Praha: Leges, 2010, s. 113. ISBN 978-80-87212-61-5.

⁶⁴ § 554 odst. 4 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁵ PRAŽÁK, Z., *Smlouva o dílo podle obchodního zákoníku*. 3. přepracované vydání. Praha: Leges, 2010, s. 113. ISBN 978-80-87212-61-5.

podle zákona považuje provedení díla za dokončené, teprve když tyto zkoušky byly úspěšně provedeny. Jsou rozlišovány zkoušky, zkušební provoz a garanční zkoušky.⁶⁶

K účasti na nich je zhotovitel povinen objednatele včas pozvat. Pokud se však objednatel zkoušek neúčastní, přestože byl řádně pozván, není to překážkou pro provedení těchto zkoušek.⁶⁷ Pokud však tato jeho neúčast byla zapříčiněna překážkou, kterou nemohl odvrátit, může požadovat provedení dodatečné kontroly. Musí však o tuto dodatečnou kontrolu požádat bez zbytečného odkladu a je povinen zhotoviteli nahradit náklady způsobené opožděním kontroly.⁶⁸

Podle zákona je také možné, aby dílo zhotovitel poskytl jiné osobě než objednateli a to i v případě, že tak nebylo domluveno ve smlouvě. Je to možné, pokud to není vzhledem k povaze díla v rozporu se zájmy objednatele.⁶⁹

5.3 Zaplacení díla

Pokud ze smlouvy nebo z ustanovení ObchZ nevyplývá něco jiného, vzniká nárok na cenu provedení díla.⁷⁰ § 548 ObchZ stanoví, že objednatel je podle ObchZ povinen zaplatit zhotoviteli cenu v termínu, který je sjednán ve smlouvě.⁷¹

Způsob zaplacení díla je v praxi většinou dohodnut v rámci platebních podmínek. Jedním z nejvíce běžných způsobů uhrazení díla je

⁶⁶ *Sagit : nakladatelství ekonomické a právní literatury* [online]. 2011 [cit. 2011-04-20]. Sagit.cz. Dostupné z WWW:

<http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=152&typ=r&refresh=yes&levelid=OB_243.HTM>.

⁶⁷ § 555 odst. 3 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁸ § 553 odst. 3 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁹ § 557 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁰ § 548 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁷¹ § 548 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

vedle jednorázového zaplacení poskytování záloh. Případné poskytnutí záloh, jejich počet a výše zcela závisí na dohodě účastníků ve smlouvě o dílo. Obchodní zákoník s dohodou o poskytnutí záloh na sjednanou cenu za dílo výslovně počítá v § 546 odst. 2. Důležitou okolností je, že sjednané zálohy se považují za částečné plnění závazku objednatele. Nevznikne-li zhotoviteli řádným provedením díla nárok na cenu, bude povinen zálohu vrátit a totéž platí i o části zálohy, o níž je záloha větší než oprávněné nároky zhotovitele.⁷²

Dalším často používaným způsobem zaplacení díla v obchodněprávních vztazích je dokumentární akreditiv. Jde o poukázku (peněžní dokument) vystavenou na jednu popř. více bank s příkazem vyplatit doručiteli (případně jiné osobě, na niž je akreditiv vystaven) peněžitý obnos až do výše částky v akreditivu uvedené nebo poskytnout jiné plnění za stanovených podmínek. Akreditiv vzniká na základě smlouvy o otevření akreditivu, která je uzavírána mezi příkazcem a bankou.⁷³

5.4 Zkoušky

Zkoušky mají prokázat řádné provedení díla. Oproti dřívější právní úpravě, kdy byly rozsah a postup zkoušek detailně upraveny, je dnes nutné zahrnout tyto do smlouvy a vymezit parametry, které je vyzkoušením nutno prokázat. U vyšších technologických děl je třeba prokázat i to, zda bude v provozu skutečně dosaženo té výkonnosti, kterou smlouva o dílo předpokládá. Takové ověření není nutné provést

⁷² *Sagit : nakladatelství ekonomické a právní literatury* [online]. 2011 [cit. 2011-04-20]. Sagit.cz. Dostupné z WWW: <http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=152&typ=r&refresh=yes&levelid=OB_243.HTM>.

⁷³ NESNÍDAL, J., et al. *Lexikon obchodního práva*. Vyd. 1. Ostrava : Sagit, 1997, s. 16. ISBN 80-7208-003-2.

ihned, ale je možné jej provést v některých případech např. až po několikaměsíčním provozu.⁷⁴

Existují různé druhy zkoušek, od technicky poměrně jednoduchých až po složité.

Stanovené zkoušky jsou zpravidla stanovené právními předpisy, technickými předpisy či technickými normami.

Individuální vyzkoušení je pojem používaný v praxi pro smluvní povinnost zhotovitele, respektive dodavatele, buď dodávky smontovaného výrobku, nebo montáže, případně montážních prací. Rozumí se jím vyzkoušení stroje, zařízení nebo technického systému v rozsahu nutném pro prověření jeho úplnosti a jeho funkcí a současně ověření řádného provedení montáže.

Komplexním vyzkoušením jsou zkoušky díla, které zásadně tvoří soubor strojů a zařízení. Zhotovitel tak prokazuje kvalitu díla a skutečnost, že je dílo schopné zkušebního provozu. Pojem komplexní vyzkoušení určuje, že se plně zkouší všechny části předmětu plnění.

Zkušební provoz navazuje na komplexní vyzkoušení a ověřuje, zda zařízení bude za předpokládaných provozních podmínek schopné provozu v rozsahu stanoveném pro zkušební provoz v dokumentaci. Zkušební provoz je počáteční fází užívání díla. Během zkušebního provozu se obvykle realizuje náběhová křivka, tj. trajektorie, po níž se postupně naplňují cíle projektu. Spojuje komplexní vyzkoušení s garančními zkouškami nebo jiným způsobem prokázání a zhodnocení splnění cílů projektu.

Garanční zkoušky prokazují, zda zařízení dosahuje hodnot a ukazatelů výslovně sjednaných ve smlouvě.

Zda proběhne individuální vyzkoušení, komplexní vyzkoušení, zkušební provoz a garanční zkoušky, případně zda budou provedeny

⁷⁴ BEJČEK, J.; ELIÁŠ, K.; RABAN, P. Kurs obchodního práva: *Obchodní závazky*. 5. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 348-349. ISBN 978-80-7400-337-0.

některé či všechny tyto zkoušky postupně, je záležitostí smluvního ujednání a vyplývá to z charakteru díla.⁷⁵

5.5 Převod vlastnického práva

Obchodní zákoník určuje pro situaci, kdy zhotovitel provádí dílo u objednatele, na jeho pozemku nebo na pozemku, který objednatel opatřil, že objednatel nese nebezpečí škody na zhotovované věci a je jejím vlastníkem, jestliže smlouva nestanoví něco jiného.

V jiných situacích, než je uvedeno výše, nese zhotovitel nebezpečí škody na zhotovované věci a je jejím vlastníkem. Také zde je však možné se dohodnout jinak. Pro určení přechodu nebezpečí škody na zhotovované věci ze zhotovitele na objednatele se použije obdobně ustanovení o přechodu nebezpečí škody na zboží z prodávajícího na kupujícího. Na zhotovitele nepřechází nebezpečí škody na věci, jež je předmětem údržby, opravy nebo úpravy, ani vlastnické právo k ní.⁷⁶

⁷⁵ MAREK, K. Smlouva o dílo dle obchodního zákoníku. *Právní rádce* [online]. 27. 10. 2005, [cit. 2011-05-05]. Dostupný z WWW: < http://pravniradce.ihned.cz/c4-10078240-17086780-F00000_detail-smlouva-o-dilo>.

⁷⁶ MAREK, K. Smlouva o dílo dle obchodního zákoníku. *Právní rádce* [online]. 27. 10. 2005, [cit. 2011-05-05]. Dostupný z WWW: < http://pravniradce.ihned.cz/c4-10078240-17086780-F00000_detail-smlouva-o-dilo>.

6 Vady díla

Jednou z podmínek, za kterých dochází k zániku závazku, je řádnost plnění, v případě smlouvy o dílo řádné provedení díla. Pokud podle §324 ObchZ dlužník poskytne vadné plnění a věřitel nemá právo odstoupit od smlouvy nebo tohoto práva nevyužije, mění se obsah závazku způsobem, který odpovídá nárokům věřitele, které vznikly z vadného plnění, a závazek zaniká jejich uspokojením.⁷⁷ § 324 odst. 3 ObchZ je ustanovením kogentním, a strany se tedy od něj nemohou ani smluvním ujednáním odchýlit.⁷⁸ Toto ustanovení tak zakládá změnu závazku při vadném plnění dlužníka ex lege. Pokud původní závazek nezanikne odstoupením věřitele, mění se jeho obsah v závislosti na nárocích věřitele vzniklých z vadného plnění a závazek zanikne až uspokojením těchto nových nároků.⁷⁹

Pokud jde o definování řádnosti provedení díla, resp. Kdy jde o vadné dílo, § 560 ObchZ říká, že dílo má vady, jestliže provedení díla neodpovídá výsledku určenému ve smlouvě.⁸⁰ Ustanovení § 560 odst. 1 ObchZ lze však pro konkrétní smlouvu o dílo vyloučit. Pokud je toto ustanovení výslovně vyloučeno, je nutno je nahradit jiným ustanovením, které upraví, za jakých podmínek má dílo vady. Pokud by k takovému určení vad ve smlouvě nedošlo, lze dovodit, že by vyloučení ustanovení § 560 odst. 1 bylo nutné považovat za neplatné. Bude tomu

⁷⁷ § 324 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁸ ŠTENGLOVÁ, I. *Smlouva o dílo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 99. ISBN 978-80-7400-311-0.

⁷⁹ BEJČEK, J.; ELIÁŠ, K.; RABAN, P. *Kurs obchodního práva: Obchodní závazky*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 101. ISBN 978-80-7400-337-0.

⁸⁰ § 560 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

tak především v případě, pokud by z vůle stran při uzavírání smlouvy byla zřejmá neurčitost úkonu vyloučení citovaného ustanovení.⁸¹

6.1 Druhy vad díla

6.1.1 Vady faktické

Faktické vady jsou takové, kdy věc nemá vlastnosti, jaké jinak obvykle má mít, příp. jaké byly mezi smluvními stranami dohodnuty.⁸²

Vady faktické se dále člení na:

- a) vady jakosti a provedení,
- b) vady množství,
- c) vady obalu a jiných opatření pro přepravu,
- d) vady dokladů potřebných pro užívání věci.⁸³

6.1.1.1 Jakost a provedení díla

Ve vztahu k jakosti a provedení díla lze podpůrně použít ustanovení týkajících se jakosti a provedení vztahujících se ke kupní smlouvě.

Prodávající je povinen dodat zboží v množství, jakosti a provedení, které určuje smlouva. Pokud smlouva neurčuje jakost nebo provedení zboží, je prodávající povinen dodat zboží v jakosti a provedení, které se

⁸¹ PRAŽÁK, Z. *Smlouva o dílo podle obchodního zákoníku*. 3. přepracované vydání. Praha: Leges, 2010, s. 140. ISBN 978-80-87212-61-5.

⁸² *Sagit : nakladatelství ekonomické a právní literatury* [online]. 2011 [cit. 2011-04-20]. Sagit.cz. Dostupné z WWW: <http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=151&typ=r&levelid=oc_488.ht>.

⁸³ ŠTENGLOVÁ, I. *Smlouva o dílo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 99. ISBN 978-80-7400-311-0.

hodí pro účel ve smlouvě stanovený, pro účel, k němuž se takové zboží zpravidla užívá.⁸⁴

Obecnou úpravu jakosti výrobků obsahuje zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. V § 1 tohoto zákona je uvedeno, že se vztahuje na výrobky, které by mohly ve zvýšené míře ohrozit zdraví nebo bezpečnost osob, majetek nebo životní prostředí, popřípadě jiný veřejný zájem.

Pro zhotovení věcí na základě smlouvy o dílo se uplatní i zákon č. 102/2001 Sb. O obecné bezpečnosti výrobků, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon vymezuje obecné požadavky na bezpečnost výrobků.

Pokud by tak smluvní určení jakosti těmito předpisy neodpovídalo a dohoda stran by s nimi byla v rozporu, nebyla by sice smlouva neplatná, ale ze zákona by platilo ustanovení příslušných předpisů o jakosti přípustné k užívání.⁸⁵

6.1.1.2 Vady množství

Jak již bylo uvedeno, zhotovitel musí podle § 420 ObchZ dodat dílo v množství, jaké určuje smlouva. § 421 ObchZ uvádí, že vyplývá-li ze smlouvy, že množství zboží je určeno ve smlouvě pouze přibližně, je prodávající povinen určit přesné množství zboží, které má být dodáno, ledaže smlouva přiznává toto právo kupujícímu. Není-li smluvně dohodnuto něco jiného, nesmí odchylka přesáhnout 5 % množství stanoveného ve smlouvě.⁸⁶ Tato pětiprocentní odchylka se může

⁸⁴ § 420 odst. 1-2 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁵ ŠTENGLOVÁ, I. *Smlouva o dílo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 100-101. ISBN 978-80-7400-311-0.

⁸⁶ § 421 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

uplatnit také v případě, vyplývá-li z povahy zboží, že jeho množství je určené ve smlouvě přibližně.⁸⁷ To platí, pokud ze smlouvy nebo z předchozí praxe mezi stranami nebo z obchodních zvyklostí nevyplývá něco jiného. Zhotovitel má vždy právo na zaplacení skutečně zhotovených věcí.⁸⁸

6.1.1.3 Vady obalu a jiných opatření pro přepravu

Není-li domluveno jinak, je prodávající povinen zboží zabalit nebo opatřit pro přepravu způsobem, který je obvyklý pro takové zboží v obchodním styku, nebo pokud nelze tento způsob určit, způsobem potřebným k uchování a ochraně zboží.⁸⁹

Pokud však zhotovené věci nebudou takto zabaleny nebo opatřeny pro přepravu neuplatní se odpovědnost za vady díla v plném rozsahu, protože už to zpravidla nebude mít význam. Uplatní se ale úprava odpovědnosti za škodu způsobenou porušením povinnosti přepravované věci řádně zabalit. Nové řádné zabalení však přesto v některých případech požadovat lze.⁹⁰

6.1.1.4 Vady dokladů potřebných pro užívání věci

Za vadné plnění se považují také vady v dokladech nutných k užívání zhotovených věcí. Takovými doklady budou např. návody k obsluze, k údržbě apod. Které doklady je zhotovitel povinen vydat

⁸⁷ § 421 odst. 2 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁸ ŠTENGLOVÁ, I. *Smlouva o dílo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 101-102. ISBN 978-80-7400-311-0.

⁸⁹ § 420 odst. 4 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁰ ŠTENGLOVÁ, I. *Smlouva o dílo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 101-102. ISBN 978-80-7400-311-0.

objednateli stanoví, pokud není dohodnuto jinak, zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele.⁹¹

6.1.2 Vady právní

Zboží má právní vady, jestliže je zatíženo právem třetí osoby, ledaže kupující s tímto omezením projevil souhlas.⁹² Právo třetí osoby vyplývá z jejího oprávnění realizovat řádně získaná práva z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví ve vztahu na daný předmět díla.

Z odpovědnosti zhotovitele za danou právní vadu se vylučují případy, kdy objednatel o právu třetí osoby věděl v době uzavření smlouvy nebo dal zhotoviteli pokyny, které byl zhotovitel povinen při plnění svých povinností v rámci realizace dané smlouvy o dílo dodržet. Z toho vyplývá, že je věcí objednatele ověřit si před vydáním daných pokynů, že tím nedojde k porušení práva třetí osoby.

Objednatel je dále povinen právní vadu uplatněnou třetí osobou s uvedením její povahy bez zbytečného odkladu oznámit zhotoviteli poté, kdy se o uplatnění tohoto práva dozvěděl. Nesplnění této povinnosti, resp. její nesplnění včas, znamená, že práva objednatele z právních vad ve vztahu ke zhotoviteli se promlčují. Námitku promlčení však nemůže zhotovitel vznést (tj. námitku opožděného oznámení vady), jestliže se o uplatnění práva třetí osobou dověděl dříve než objednatel nebo současně s objednatelem.⁹³

⁹¹ ŠTENGLOVÁ, I. *Smlouva o dílo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 102. ISBN 978-80-7400-311-0.

⁹² § 433 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁹³ *Sagit: nakladatelství ekonomické a právní literatury* [online]. 2011 [cit. 2011-04-20]. Sagit.cz. Dostupné z WWW: <
http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=152&typ=r&levelid=OB_225.HTM.

6.2 Odpovědnost za vady

6.2.1 Odpovědnost za vady ze zákona

Podle § 560 ObchZ zhotovitel odpovídá za vady, které má dílo v době jeho předání.⁹⁴ Objednatel tak nemusí provádět prohlídku díla před jeho předáním. K průběžné a smluvené kontrole, která probíhá před předáním díla, je objednatel oprávněn. Povinen je objednatel předmět díla prohlédnout co možná nejdříve po jeho předání.

Objednatel musí v zájmu zachování svých práv zařídit odbornou prohlídku, tj., prohlídku na úrovni odborného uživatele věci. Obchodní zákoník totiž rozlišuje dva druhy zákonné odpovědnosti zhotovitele za vady díla:

- a) Odpovědnost zhotovitele za vady díla, které existovaly v době jeho předání; zde zhotovitel odpovídá za všechny vady – objektivně.
- b) Odpovědnost zhotovitele za vady vzniklé až po předání díla⁹⁵; podle § 560 odst. 3 za tyto vady zhotovitel odpovídá, jen jestliže byly způsobeny porušením jeho povinností.⁹⁶ Takovou vadou vzniklou v důsledku porušení povinností zhotovitele může být např. vada vzniklá v důsledku předání vadného návodu k obsluze anebo vada vzniklá v důsledku vady některé součástky zhotovené věci.⁹⁷ Nejvyšší soud v tomto případě dokonce dovodil, že jsou-li vady díla důsledkem skutečností, o kterých zhotovitel věděl nebo musel vědět v době předání předmětu díla, nebrání přiznání práv z odpovědnosti za vady díla v soudním řízení

⁹⁴ § 560 odst. 2 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁵ BEJČEK, Josef; ELIÁŠ, Karel; RABAN, Přemysl. *Kurs obchodního práva: Obchodní závazky*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 350-351. ISBN 978-80-7400-337-0.

⁹⁶ § 560 odst. 3 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁷ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Smlouva o dílo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 103-104. ISBN 978-80-7400-311-0.

uplynutí objektivní lhůty stanovené v § 562 odst. 2 ObchZ pro podání zprávy zhotoviteli o vadách díla. Dochází tak k tomu, že nedojde k promlčení tohoto nároku.⁹⁸

Jak již bylo uvedeno výše, zhotovitel neodpovídá za vady díla, jestliže tyto vady byly způsobeny použitím věcí předaných mu k zpracování objednatelem v případě, že zhotovitel ani při vynaložení odborné péče nevhodnost těchto věcí nemohl zjistit nebo na ně objednatele upozornil a ten na jejich použití trval. Totéž platí při podání nevhodných pokynů ze strany objednatele.⁹⁹

6.2.2 Odpovědnost za vady ze záruky

Obchodní zákoník nezná zákonnou záruční dobu, může však být mezi účastníky závazku dohodnuta (např. ve smlouvě), nebo stanovena jednostranným prohlášením zhotovitele (např. v záručním listě). Záruka však musí být v každém případě učiněna písemně.

Záruka stanoví, že po určitou dobu bude dílo způsobilé k použití ke smluvenému, popř. k obvyklému účelu, nebo že si zachová smluvené, popř. obvyklé vlastnosti.¹⁰⁰

V obchodním zákoníku není určen rozsah záruky, tzn., že nestanoví, zda se vztahuje na všechny vlastnosti zhotovené věci či jen na některé, anebo že se vztahuje k účelu použití věci. Proto je pro rozsah záruky rozhodné vymezení jejího rozsahu ve smlouvě, popř. jednostranném prohlášení zhotovitele. Toto vymezení je možné učinit jak pozitivně, tak negativně.

Pokud není rozsah záruky vymezen, lze dovodit, že se záruka upíná k obvyklým vlastnostem zhotovené věci či k jejímu obvyklému účelu.¹⁰¹

⁹⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 12. 2008, sp. zn. 32 ODO 1604/2006.

⁹⁹ § 561 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁰ BEJČEK, Josef; ELIÁŠ, Karel; RABAN, Přemysl. *Kurs obchodního práva : Obchodní závazky*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 104. ISBN 978-80-7400-337-0.

Záruční doba má přednost před objektivní reklamační lhůtou. Platí tedy, že pokud je záruka poskytnuta na kratší dobu, než jaká platí v případě odpovědnosti za vady ze zákona, nelze využít zákonné dvouleté, popř. pětileté lhůty. Záruka počíná běžet předáním díla.¹⁰²

6.2.3 Povinnost prohlédnout předmět díla a povinnost oznámit vady

Objednatel je povinen předmět díla prohlédnout nebo zařídit jeho prohlídku podle možnosti co nejdříve po předání předmětu díla.¹⁰³ Pokud dojde k předání předmětu díla jeho předáním k přepravě, vznikne uvedená povinnost objednateli až poté, co věci převezme dopravce.

Vady, které měl objednatel při vynaložení odborné péče zjistit při prohlídce, musí objednatel zhotoviteli oznámit bez zbytečného odkladu poté, co je zjistí, nebo co je mohl zjistit při vynaložení odborné péče.¹⁰⁴ Pokud by k takovému oznámení vad nedošlo ve lhůtách stanovených obchodním zákoníkem, soud nepřizná objednateli právo z vad díla.¹⁰⁵

Ve vazbě na posuzování vad a kontrolování předmětu díla při převzetí Nejvyšší soud ve svém rozsudku z 29. 3. 2007 konstatoval, že za zjevné vady je možno považovat jen takové, jejichž existence je kupujícímu, popř. objednateli, zřejmá na pohled, popř. takové vady, které lze zjistit běžně prováděnými zkouškami (např. rentgenové zkoušky odlitků). Za zjevné vady nelze považovat ty vady, jejichž

¹⁰¹ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Smlouva o dílo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 104-105. ISBN 978-80-7400-311-0.

¹⁰² BEJČEK, Josef; ELIÁŠ, Karel; RABAN, Přemysl. *Kurs obchodního práva: Obchodní závazky*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 352. ISBN 978-80-7400-337-0.

¹⁰³ § 562 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁴ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Smlouva o dílo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 105-106. ISBN 978-80-7400-311-0.

¹⁰⁵ § 562 odst. 2 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

existenci by musel kupující nebo objednatel zjišťovat prohlídkou spojenou s destrukcí zboží nebo díla, popř. vady, které se typicky mohou v plné míře projevit až při užívání zboží nebo předmětu díla.¹⁰⁶

6.2.4 Nároky z odpovědnosti za vady

Obchodní zákoník odkazuje na přiměřené použití úpravy práv z odpovědnosti za vady zboží. Od této úpravy pak stanoví pro smlouvu o dílo jen dvě výjimky. Obchodní zákoník rozlišuje mezi případy, kdy vadným plněním dojde k podstatnému porušení smlouvy, a případy, kdy lze vadné plnění kvalifikovat jen jako nepodstatné porušení smlouvy.

Pokud dojde k podstatnému porušení smlouvy dodáním zboží s vadami, může kupující:

- a) požadovat odstranění vad dodáním náhradního zboží za zboží vadné, dodání chybějícího zboží a požadovat odstranění právních vad,
- b) požadovat odstranění vad opravou zboží, jestliže vady jsou opravitelné,
- c) požadovat přiměřenou slevu z kupní ceny, nebo
- d) odstoupit od smlouvy.¹⁰⁷

Volba mezi nároky náleží objednateli jen v případě včasného oznámení. Volbu není možné měnit bez souhlasu zhotovitele. Včasným oznámením je oznámení volby již v reklamaci nebo bez zbytečného odkladu po ní. Neoznámí-li objednatel volbu nároku zhotoviteli včas, zůstávají mu nároky z vad zachovány pouze jako při nepodstatném porušení smlouvy.

Výjimka z pravidla nemožnosti jednostranné změny již zvoleného nároku se uplatní, jde-li o změnu požadavku na provedení opravy na

¹⁰⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2007, sp. zn. 32 Odo 1387/2005.

¹⁰⁷ § 436 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

dodání náhradního díla. To ale platí jen v případě, že zhotovitel objednateli oznámil, že vady jsou neopravitelné nebo že s jejich opravou by byly spojeny nepřiměřené náklady.

Pokud je požadována oprava, má objednatel v oznámení volby určit, v jaké přiměřené lhůtě musí být vady opraveny.¹⁰⁸ Neodstraní-li zhotovitel vadu opravené nebo upravené věci v dohodnuté lhůtě nebo ve lhůtě vyplývající z ustanovení § 19 odst. 3 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, a objednatel nezvolí právo na zrušení smlouvy či na přiměřenou slevu z ceny opravy nebo úpravy věci, zůstává objednateli zachováno právo na bezplatné odstranění vady.¹⁰⁹

Odstoupení nebrání skutečnost, že dílo zhotoviteli nelze vrátit (např. stavba).¹¹⁰

¹⁰⁸ BEJČEK, Josef; ELIÁŠ, Karel; RABAN, Přemysl. *Kurs obchodního práva : Obchodní závazky*. 5. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 352-353. ISBN 978-80-7400-337-0.

¹⁰⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2003, sp. zn. 33 ODO 357/2002.

¹¹⁰ BEJČEK, Josef; ELIÁŠ, Karel; RABAN, Přemysl. *Kurs obchodního práva : Obchodní závazky*. 5. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 353. ISBN 978-80-7400-337-0.

7 Závěr

Tato práce byla vypracována na téma „Smlouva o dílo zaměřená na provedení a vady díla“.

První kapitola popisuje základy právní úpravy z pohledu historického.

V druhé kapitole je uvedena definice smlouvy o dílo, tedy závazek zhotovitele k provedení určitého díla a závazek objednatele zaplatit za jeho provedení. Dále je pak uvedeno postavení tohoto závazkového vztahu v systému práva.

Pokud jde o formu smlouvy o dílo, lze vždy důrazně doporučit, přestože to úprava obchodního zákoníku nevyžaduje, uzavírat tento závazek vždy v písemné formě. Vymezení práv a povinností účastníků smlouvy a také důkazní prostředek v případném sporu jsou při existenci dispozitivnosti úpravy smlouvy o dílo v obchodním zákoníku velmi důležité.

Zhotovitel při provádění díla, pokud není domluveno něco jiného, postupuje samostatně, tzn., že zhotovitel provádí dílo na svůj náklad a na své nebezpečí. Zároveň není vázán pokyny objednatele. Pokud se však strany dohodnou, je možné, aby se objednatel podílel na provádění díla a to různým způsobem – aktivním vytvářením, poskytnutím materiálu atd. O odpovědnosti za vady a o dalších skutečnostech souvisejících se spolupůsobením objednatele je v práci pojednáno.

Pokud jde o osoby, které dílo provádějí, je možné, že zhotovitel pověří práci jiného zhotovitele – podnikatele. Tím dochází k vytváření subdodavatelského systému.

Jednou z oblastí, na kterou by, především při tvorbě smlouvy o dílo, měl být dán důraz, je cena díla. Existuje totiž několik variant, jak cenu určit a často může docházet k potřebě změnit cenu v průběhu

provádění díla. Podrobně se o ceně díla zmiňuji výše. Vždy je však nutné cenu buď přímo určit, nebo vymezit způsob, jakým bude určena.

Zhotovitel díla splní svoji povinnost, která pro něj ze závazkového vztahu vyplývá ukončením a předáním předmětu díla objednateli v dohodnutém místě. Z této definice lze dovodit nejdůležitější prvky splnění závazku, tedy předání díla, způsob tohoto předání, místo předání a následně zaplacení za dílo. O těchto podobách plnění je pojednáno v kapitole předání a převzetí díla. Ta je pak doplněna částí o zkouškách, které jsou při převzetí absolvovány, a také o převodu vlastnického práva, ke kterému dochází při předání a převzetí díla.

Nejdůležitější kapitolou této bakalářské práce je kapitola o vadách díla. Nejprve je uvedeno základní rozdělení vad díla. Je možné říci, že základními druhy vad díla jsou vady faktické a právní. V této práci jsou pak uvedeny druhy faktických vad, jak je uvádí Ivana Štenglová v knize Smlouva o dílo. Jde o vady jakosti a provedení, vady množství, vady obalu a jiných opatření pro přepravu, vady dokladů potřebných pro užívání věci. O jednotlivých druzích vad je pojednáno výše.

Odpovědnost za vady lze rozčlenit na dva případy. Jde o odpovědnost za vady, která je dána ze zákona, a odpovědnost za vady ze záruky. Obecně lze říci, že pokud není dohodnuta nebo jednostranně prohlášena záruka ze strany zhotovitele, může se uplatnit odpovědnost za vady podle obchodního zákoníku (popř. jiných předpisů). Ze zákona nese zhotovitel odpovědnost ve dvou případech – nese odpovědnost za vady, které má věc v době předání, a dále pak za ostatní vady, pokud tyto vznikly z důvodu porušení povinností zhotovitele. Judikatura dokonce uvádí, že pokud se jedná o takové porušení povinností, o kterém zhotovitel při předání díla věděl, nedochází k běhu promlčecí lhůty a objednatel může tyto vady namítat kdykoliv po převzetí díla.

Následkem uplatnění vad by mělo být přiznání nároku z odpovědnosti za vady. Přestože se jedná o smlouvu o dílo, u nároků z vad se použijí ustanovení týkající se koupě a prodeje věci. Samotný nárok bude záviset na tom, zda se jednalo o podstatné porušení

smlouvy nebo ne. V případě, že se o takové významné porušení jedná, může objednatel požadovat dodání náhradního zboží, požadovat odstranění právních vad, požadovat opravu zboží, požadovat přiměřenou slevu z kupní ceny, nebo může od smlouvy odstoupit.

Cílem této bakalářské práce bylo zhodnocení právní úpravy smlouvy o dílo podle obchodního zákoníku s důrazem na provedení a vady díla. Zároveň jsem snažila o praktickou práci s prameny práva, především s obchodním zákoníkem a s rozhodnutími Nejvyššího soudu ČR, která mají význam především pro sjednocování judikatury a pro právní praxi obecně. Výsledkem je tato analýza nejdůležitějších aspektů smlouvy o dílo.

Seznam použité literatury a pramenů

Monografie

- [1] BEJČEK, Josef; ELIÁŠ, Karel; RABAN, Přemysl. *Kurs obchodního práva: Obchodní závazky*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 542 s. ISBN 978-80-7400-337-0.
- [2] FIALA, Josef, et al. *Občanské právo*. Vydání první. Praha: ASPI, 2006. 1000 s. ISBN 80-7357-212-5.
- [3] KINCL, J.; URFUS, V. a SKŘEJPEK, M.: *Římské právo*. C. H. BECK: Praha, 1995. 385 s.
- [4] KRČMÁŘ, J.: *Právo občanské. 3. díl. Právo obligační*. Praha: Všehrd, 1929.
- [5] MAREK, K., ŽVÁČKOVÁ, L., *Obchodní podmínky, obchodní zvyklosti a vykládací pravidla*. 1. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, 296 s., ISBN 978-80-7357-333-1.
- [6] PELIKÁNOVÁ, L.: *Komentář k obchodnímu zákoníku*, 4. díl. Praha: Linde, 1997.
- [7] PRAŽÁK, Zbyněk. *Smlouva o dílo podle obchodního zákoníku*. 3. přepracované vydání. Praha: Leges, 2010. 224 s. ISBN 978-80-87212-61-5.
- [8] NESNÍDAL, Jiří, et al. *Lexikon obchodního práva*. Vyd. 1. Ostrava: Sagit, 1997. 518 s. ISBN 80-7208-003-2.
- [9] NOVÁČKOVÁ, Petra. *Smlouva o dílo*. Brno, 2004. 113 s. Diplomová práce. Masarykova univerzita.
- [10] ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Smlouva o dílo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 234 s. ISBN 978-80-7400-311-0.
- [11] TICHÝ, Milík. *Projekty a zakázky ve výstavbě*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. 335 s. ISBN 978-80-7400-009-6.

Právní předpisy

[12] Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

[13] Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů.

Judikatura

[14] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 11. 2001, sp. zn. 29 Odo 50/2001.

[15] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 2001, sp. zn. 29 Odo 14/2001.

[16] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 4. 2003, sp. zn. 32 Odo 835/2002.

[17] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2008, sp. zn. 32 CDO 2843/2008.

[18] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 10. 2009, sp. zn. 23 Cdo 4092/2007.

[19] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2007, sp. zn. 32 Odo 1387/2005.

Elektronické zdroje

[20] MAREK, Karel. Smlouva o dílo dle obchodního zákoníku. *Právní rádce* [online]. 27. 10. 2005, 1, [cit. 2011-05-05]. Dostupný z WWW: <http://pravniradce.ihned.cz/c4-10078240-17086780-F00000_detail-smlouva-o-dilo>.

[21] *Sagit: nakladatelství ekonomické a právní literatury* [online]. 2011 [cit. 2011-04-20]. Sagit.cz. Dostupné z WWW: <http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=152&typ=r&refresh=yes&levelid=OB_013.HTM>.

Seznam použitých zkratek

ObchZ – Obchodní zákoník

HZ – Hospodářský zákoník

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB-TUO k prezenčnímu nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 10. 5. 2011

.....
Petra Blahoutová

Adresa trvalého pobytu studenta:

Bohumín 3

Dělnická 286

PSČ 735 31

Abstrakt

Název bakalářské práce: Smlouva o dílo zaměřená na provedení a vady díla

Jméno studenta: Petra Blahoutová

Tato bakalářská práce pojednává o tématu „Smlouva o dílo zaměřená na provedení a vady díla“ a vychází především z právní úpravy obsažené v obchodním zákoníku a ze soudních rozhodnutí, týkajících se tohoto tématu. Úvodní kapitola má za cíl stručně popsat historický vývoj smlouvy o dílo. Následující kapitola definuje smlouvu o dílo a popisuje místo tohoto závazkového vztahu v systému práva, a pojednává o formě a náležitostech smlouvy o dílo. Dále jsou pak popsány nejdůležitější oblasti plnění tohoto závazku. Jedná se o rozbor provedení, předání a převzetí díla. Nejvýraznější část je pak věnována vadám díla a z nich vznikající odpovědnosti.

Abstract

The name of bachelor thesis: The Contract for Work Focused on the Implementation and Defects of the Work

Name of Student: Petra Blahoutová

This thesis deals with the topic "The Contract for Work Focused on the Implementation and Defects of the Work" and is mainly based on legislation contained in the Commercial Code and the judicial decisions on this topic. The introductory chapter is to briefly describe the historical development of the work contract. The following section defines the contract for work and describes the location of the contractual relationship in the legal system, and discusses the form and requirements of the contract for work. Next are described the main aspects of this obligation. It is an analysis of the implementation, delivery and acceptance of the work. The most significant part is devoted to defects of the work and responsibilities arising from them.